

Muinsuskaitse eritingimused nr 582

Muinsuskaitse eritingimuste andja:

Asutus: Muinsuskaitseamet

Haldusakti allkirjastaja: Kai Nõva

Väljastamise kuupäev: 03.04.2024

Muinsuskaitse eritingimuste taotluse ja hõlmatava mälestise andmed:

Taotluse number: 1517

Taotluse esitamise kuupäev: 28.02.2024

Taotleja, kontaktisik: Transpordiamet, Rando Sirak

Mälestise reg-nr: 9496

Mälestise nimi: Pakri tuletorn, 1889. a

Muinsuskaitse eritingimuste taotlemise eesmärk: Restaureerimis- ja ehitusprojekti koostamine

Muinsuskaitse eritingimuste andmise alus ja lähtedokumendid:

- muinsuskaitseseadus (edaspidi: MuKS) § 50 lg 1–4; § 55;
- „Kultuurimälestiseks tunnistamine“, kultuuriministri 21.10.1997 määrus nr 66 (RTL 1997, 172/173, 962);
- „Kultuurimälestiseks tunnistamine, kultuurimälestiseks olemise lõpetamine ja kaitsevööndi määramine“, kultuuriministri 13.05.2005 käskkiri nr 194 (RTL, 24.05.2005, 54, 780);
- Pakri tuletorn arhitektuuriajaloolised eritingimused. Tellija GT Projekt, koostaja OÜ H. Uuetalu, 1999. Muinsuskaitseameti kooskõlastus 16.04.1999. MKA arhiiv A-5194
- objekti ülevaatus 06.03.2024, kus osalesid Rando Sirak, Muinsuskaitseameti Harjumaa nõunik Heli Pappel ja eritingimuste spetsialist Kai Nõva.

Muinsuskaitse eritingimuste sisu ja põhjendused:

Mälestise lühike ajalooline ülevaade¹

Pakri tuletorn asub Pakri poolsaare loodetipul kõrgel paeklindi äärel ja märgistab põhjaranniku merepoolset serva tähtsa laevatee ääres. Tuletornilaadne ehitis (tulepaak) võis Pakri poolsaare kõrgel kaldapealsel olla juba Rootsi võimu ajal 17. sajandil. 1724. aastal püstitati Peeter I käsul uus paekivist tuletorn, mille asukoha olevat Peeter I ise ehitajatele kätte näidanud, kui ta 1723. aastal Paldiskit kui tulevast Vene mereväe põhibaasi külastas. Esimene torn oli 5 sülda (u 10,7 meetrit) kõrge ning hiljem ehitati seda mitmeid kordi ümber ja kõrgemaks. 1889. aastal ehitati eritingimustes käsitletav kõrge kaheksatahulise soklikorrusega paekivitorn vanast tuletornist 80 meetri kaugusele kirdesse. Vana tuletorn oli kaldavarangu tõttu jäänud paeklindi servale ohtlikult lähedale, mistõttu lammutati see mõne aja pärast kuni esimese korruseni maha. Pakri uus tuletorn on Eesti ranniku kõrgeim: torni kõrgus maapinnast 52 meetrit ja tule kõrgus merepinnast 73 meetrit. Torni alumine läbimõõt on 7,4 meetrit ja metallist laterna läbimõõt 4,5 meetrit. 1888. aastal paigaldati tuletorni laternaruumi Prantsusmaalt ostetud 2,66-meetrise läbimõõduga dioptriline aparaat (vt Lisa 4, joonis 2), seade pandi tööle 1.10.1889. Tuli oli nähtav 17,7 miili kaugusele. 1903. aastal anti tuletorn Mereside posti alluvusse, kompleksile ehitati juurde vaatlustorn ja signalistide elamu. 1912. aastal hakati valgustamiseks kasutama petrooleumi, vana tuletorni hakati kasutama petrooleumilaona. Teenindushooned ja tuletorni valgusseade said II maailmasõjas tugevalt kannatada, mistõttu enamus teenindushooneid tuli uuesti rajada. 1950. aastal ehitati tuletorni juurde generaatorihooned, kus asusid diisलगeneraatorid jm seadmed. 1952. aastal alustati tuletornikompleksi põhjalikku remonti, tuletorn varustati elektriliste lampidega aparaadiga, helisignalisatsiooniseadmetega ja raadiomajakaga. Seadmed on vahetatud kaasaegsete vastu. 1999. aastal koostati tuletornile Heino Uetalu poolt arhitektuuriajaloolised eritingimused² ja hoone läbis AS GT Projekt projekti³ järgi põhjaliku restaureerimise 2001.-2002. aastal, kui mh asendati kogu fassaadikrohv. Tuletorni omanik on Eesti Vabariik, varem Veeteede Ameti, alates 2021. aastast Transpordiameti hallata olev Pakri tuletorn on 2015. aastast avatud külastajatele.

¹ Ülevaates on kasutatud: „Eesti tuletornid“. Igor Aleksejev, Tallinn 2000; Eesti Tuletorni Seltsi kodulehte <https://www.etts.ee/>; Kultuurimälestiste Registrit <https://register.muinas.ee/public.php?menuID=monument&action=naturalfeature&id=9496>;

² Pakri tuletorni arhitektuuriajaloolised eritingimused. Koostaja H. Uetalu, 1999. Muinsuskaitseameti arhiiv, A-5194

³ Pakri tuletorn. Remondi- ja restaureerimisprojekt. Koostaja AS GT projekt, 1999. MKA arhiiv, P-12387.

Tuletorn on säilinud oma algses välisilmes ning on töötav tuletorn Läänemere rannikul. Tuletornikompleks kuulub *The International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities* (IALA) koostatud 100 väärtuslikuma töötava ajaloolise tuletorni hulka. Kompleksi mitmed hooned on mälestisena riikliku kaitse all ja neile on moodustatud ühine kaitsevöönd (vt Lisa 1, asendiplaan).

Olemasolev seisukord ning algupärased materjalid ja traditsioonilised töövõtted mälestise konserveerimisel, restaureerimisel ja ehitamisel (MuKS § 3 lg 6). Põhjendused hea restaureerimistava rakendamiseks.

Kinnismälestise restaureerimisel on eesmärk säilitada maksimaalselt algupäraseid hooneosi, detaile ja tagada selle terviklikkuse ja varem loodud väärtuse säilimine ja taastamine.

Kavas on tuletorni terviklik restaureerimine etappide kaupa: kivikehandi välisseinte krohvimine ja värvimine, metalltorni korrastamine; metalldetailide korrodeerumise peatamine; avatäidete korrastamine ja interjööri korrastamine.

Torni kivikehand – Tüvikoonuselise tuletorni põhiosa on ehitatud murdpaekivist. Ültal ahenev kivikehand on sokli juures u 1,8 meetri paksune. Kõrge kaheksatahuline sokkel (läbimõõt 7,4 meetrit) toetub viimistlemata paekivist profileeritud soklile ja lõpeb massiivse astmelise vahekarniisiga. Torni kiviosa lõpetab massiivne metallkandjatele toetuv profileeritud karniis, tüvest ümbritsevad kaheksa metallvõru (algsed, kasutati oletatavalt tellingute kinnitamiseks). Portaallil ja aknaavadel on segmentkaarne ülaosa, akendel kivist veidi eenduvad välimised veelauad. Välisseinad on krohvitud ja värvitud punase tooniga. Tuletorni välisseinte krohviviimistlus on tugevalt kahjustunud. Seintel ja vahekarniisil on krohvkate suures osas irdunud, suuremad kaod on lõuna- ja idapoolsel küljel. Torni põhjapoolne külg on paremas seisukorras (vt Lisas 3 fotod). Soklil on krohvikahjustused alaosas ja lõunapoolsel küljel. Profileeritud viimistlemata sokliosa seisukord on hea. Seinte paljandunud paekivimüüritise seisukord tundub visuaalsel vaatlusel hea. 2002. aasta tuletorni fassaadi restaureerimistööde käigus eemaldati välisseinte viimistluskrohv kogu ulatuses⁴ ning asendati tsemendi lisandiga lubimördiga (seintel tsemendi osakaal u 30%, karniisidel ja soklil kuni 50% lubja kaalust), seinad värviti varasemate värvikihtide eeskujul ja välisviimistluse passi⁵ alusel punaseks.

⁴ Pakri tuletorni 2002. a. remont-restaureerimistööde aruanne. Koostaja H. Uuetalu, 2002. MKA arhiiv, A-4850

⁵ Pakri tuletorni välisviimistluse pass. Koostaja H. Uuetalu, 1999. MKA arhiiv, FP-672

Värv on krohvil paremini püsinud, fassaadikrohv hakkas irduma juba 4 aastat pärast tööde teostamist ning on praeguseks suurte tükkidena kivimüüritisest lahti tulnud. Seetõttu võib arvata, et krohvikihide nakkuvus alumüüritisega on halb. Põhjuseks võib olla krohvimise nii vale ajastus (õhu liigniiskus või -kuivus) kui ka lubitsementkrohvi suurem tsemendi osakaal. Projekteerimise käigus otsustada, kas välisseintelt tuleb suurema tsemendisaldusega krohv täielikult eemaldada või üksnes lahtine osa ning krohvida lubikrohvi või lubitsementkrohviga (sokli osas võib tsemendi osakaal olla suurem) ning värvida lubi- või silikaatvärviga. Alternatiivina võib kaaluda seinamüüritise vuukide täitmist olemasolevaga võimalikult sarnase koostisega mördiga ning seinamüüritise värvimist ilma krohvikihita. Hoone restaureerimise järel tuleb tagada välisseina viimistluse regulaarne hooldus (hooldusvärvimine).

Välistrepi paeastmed on tasandatud tsementmördiga. Trepi viimistlemata paekiviplokkidest külgmüürid on kaetud tsementlubimördiga. 2002. aastal korrastatud trepp on heas seisukorras. Trepi kohale on paigaldatud ajutine varikatus, mis kaitseb varisevate krohvitükkide eest. pärast fassaaditöid tuleb see eemaldada.

Ülemine metalltorn (laternaruum) – Metallkonstruktsiooniga laternaruum (vt Lisa 4, joonis 1) koosneb kahest tsoonist. Alumine 4,5-meetrise läbimõõduga silindrikujuline osa on monteeritud neetühendustega malmplaatidest, plaatide keskel on väljapool ventilatsiooniavad katted (vt Lisa 3, foto 32). Paljudest ventilatsiooniavadest on läbi viidud kaablid, lõunapoolsel küljel on üks kate puudu. Laternaruumi ülemine tsoon on klaasitud malmpostidel ja rõhtsatel pronksliistudel, üks sektor on kaetud plekiga. Klaasid on väljast kaetud linnukaitsevõrguga. Tuleruumi ülemisel tsoonil ja välisgaleriidel on rihveldatud metallplaatidest põrandad. Mõlema tsooni välisgaleriidel on lihtne sepistatud piire. Laternaruumi metallseinad ja platvormi konsoolosa restaureeriti 2001. aasta remonttööde käigus (sh demonteeriti ja restaureeriti galerii piire, ülemises tsoonis paigaldati uued tormiklaasid). Laternaruum on visuaalsel vaatlusel üldjoontes heas seisukorras, kuid mitmes kohas on metallosadel näha korrosioonikahjustusi. Kahjustustega metallosad puhastada roostest ja värvida.

Katusekate ja -konstruktsioon – Torni 4,5-meetrise läbimõõduga klaasitud laternaruumil on ümar, omavahel kokku needitud plekitahvlitega (välimine pronksist, sisemine arvatavasti malmist) metallkonstruktsioonil kuppelkatus, mille tipus on väike kerakujuline õhutustorn ja lihtne tuulelipp (vt Lisa 3, foto 37; Lisa 4, joonis 1). Kupli sisemise külje plekitahvlite alaosas on ventilatsiooniavad, ülal keskel kondensatsiooniveepüüdja. Kupli seisukord paistab

visuaalsel vaatlusel üldiselt hea, kupli all on märgata veeleketest tingitud korrosiooni. Projekteerimise käigus selgitada välja veelekete ulatus (sh kondensatsiooniveest tekitatud niiskuskahjud) ja leida sobiv lahendus ruumi ventileerimiseks. Kahjustunud konstruktsiooniosad puhastada roostest ja töödelda sobivate roostetõrjevahenditega. Plekk-kuppel korrastada (puhastada lahtisest värvist, roostest ja mustusest) ning värvida.

Aknad – Tornil on säilinud ehitusaegsed segmentkaarsed, metallist lengide, -raamide, -suluste ja sisemiste valatud veelaudadega 11 akent (1 soklikorrusel, 8 tüveses, 2 ülakarniisis). Kuuese ruudujaotusega aknaraamid on värvitud 2001.-2002. aasta restaureerimistööde ajal, mille käigus kaks akent demonteeriti ja paigaldati tagasi oma asukohtadele⁶. Demonteerimisel on aknapõskede krohv ilmselt kahjustada saanud, mistõttu edaspidi aknaraame restaureerimiseks võimalusel mitte demonteerida. Aknad on visuaalsel vaatlusel üldjoontes heas seisukorras, kuid vajavad hooldust ja värvimist. Raamide alaosas esineb vähesel määral korrosiooni.

Välisüksed – Torni kivikehandi metallist välisukse leng ja kaheksase ruudujaotusega valgmik on ehitusaegsed, metallist välisuks on valmistatud 2001. aastal algupärase sisemise ukse eeskujul (vt Lisa 3, fotod 12-13). Uks on heas seisukorras, esineb vähesel määral korrodeerumist. Olemasoleva välisukse leng ja valgmik säilitada, hoone arhitektuuriga sobiva ukse võib säilitada, vajadusel restaureerida või valmistada uus olemasoleva eeskujul. Torni ülemise metalloosa (laternaruumi) välisgalerii metalluks on ehitusaegne ning tuleb säilitada ja vajadusel restaureerida.

Interjöör – Torni kiviosa sisemine silindrikujuline kehand on krohvitud ja lubivärviga valgeks värvitud. Umbes 1,5 meetri kõrguselt on seinal ajalooline trafarettornamentidega värvitud paneel, viimistluses on paljandunud erinevate kihtide ornamendid (u 4 kihti). Seintel on krohvi irdumised, kivitorni alumises osas on seinapinnal märgata sooldumist. Aknapaledel on tehtud tsementkrohviga parandusi. Paljude akende ümbruses on krohv puudu või niiskuskahjustustega (vt Lisa 3, fotod 18–20), kahel aknaalusel on vetikakahjustused. Eemaldada seintelt lahtine värv, tsementkrohviparandused ja vetikad. Krohviparandused teha lubimördiga, seinad värvida lubivärviga. Säilitada trafarettornamentidega seinapaneel. Sisepääsu juures, esimese korruse tasandil, on põrand valatud betoonist ja värvitud. Vahiruumil on viimistlemata paekiviseinad, ruumi keskel on vertikaalsetest profileeritud laudadest vooderdus, uste vahel on seinal olnud krohvi viimistlus (vt Lisa 3, fotod 22–25). Kivikehandi vahetasandi lagi on vormistatud terastalade vahele tellistest laotud laugete võlvidega, mida katab betoonvalu. Vahiruumil on viimistlemata paekiviplaatidest põrand.

⁶ Pakri tuletorni 2001. a. remont-restaureerimistööde aruanne. Koostaja H. Uuetalu, 2001. MKA arhiiv, A-4849

Laternaruumi alumise tsooni seinu katab 2001. aastal paigaldatud vertikaallaudis, sisegalerii seintes on algupärased ümarad reguleeritavad malmist ventilatsioonirestid (vt Lisa 3, foto 33), mis säilitada. Ventilatsiooniavadest läbi viidud kaablid võivad takistada ventilatsiooni toimimist, mistõttu on soovitatav avad vabastada ja leida teine lahendus kaablite läbiviikudeks. Ruumis on säilinud algupärane Prantsusmaalt ostetud malmist pöördlaterna alus koos valmistaja sildiga – F. Barbier&Cie, Paris 1888 (vt Lisa 3, fotod 27-28). Kivikehandi ülaosas on pöördlaterna ülekandeseade ja keerdtrepi keskel vastukaalu šaht. Tuletorni algsed seadmed säilitada ja korrastada.

Torni kivikehandis on metallkonsoolidel ja keerdtaladel värvitud paeastmetega algne keerdtrepp (vt Lisa 3, fotod 14–17), millel on lihtne puidust käsipuuga metallpiire. Keerdtrepp jätkub vahetasandil (vahiruumist) kivikehandi laele ning sealt edasi laternaruumi viivate metalltreppidega. Algupärased trepid säilitada ja korrastada. Keerdtrepi esimesel korrusekäsipuu puuduv puidust ots taastada ajalooliste fotode⁷ eeskujul koopiana.

Siseruumides on säilinud algsed siseuksed. Algupärane valgмикuga sissepääsu siseuks koos metallmanustega (vt Lisa 3, foto 13) restaureeriti 2001 aastal ning on heas seisukorras. Kivikehandi viimasel korrusel asuval vahiruumil on kaks algset puidust tahvelust. Kivitrepi lõpus asuva ukse (vt Lisa 3, foto 21) välisseina poolne leng on kahjustunud. Ukselengi kahjustunud osad asendada kvaliteetse puitmaterjaliga, puituksed restaureerida ja värvida linaõlivärviga.

Vahiruumi seinas, akna kõrval, on varasema küttekolde kinnimüüritud kaarsillusega ava ning läbi korruste jookseb kinnimüüritud küttenišš. Küttekolde ava ja küttenišš soovitatavalt avada ja eksponeerida.

Enamike interjööridetailide seisukord on hea või rahuldav ning seal saab üldjuhul piirduda hoolduse ja viimistluse uuendamisega.

Väärtuslikud detailid ja tarindid

1. Tuletorni kivikehand ja metalltorn (laternaruum);
2. Viimistlemata paekivist profileeritud sokkel (vt Lisa 3, fotod 7-8);
3. Sokli astmeline vahekarniis (vt Lisa 3, fotod 7–9);
4. Kivikehandi ülemine metallkandjatele toetuv karniis (vt Lisa 3, fotod 10 ja 37);

⁷ vt Pakri tuletorni arhitektuuriajaloolised eritingimused, lk 14. Koostaja H. Uuetalu, 1999. MKA arhiiv, A-5194

5. Tüvest ümbritsevad metallvõrud (8 tk);
6. Laternaruumi silindrikujuline neetühendustega malmplaatidest monteeritud kehand (sh ventilatsiooniavade välimised katted; (vt Lisa 3, fotod 30–32 ja 37);
7. Laternaruumi klaasgalerii metallkarkass (vt Lisa 3, fotod 34–37);
8. Laternaruumi välisrõdud koos kandekonsooli, metallpiirete ja malmplaatidest põrandatega (vt Lisa 3, fotod 30-31 ja 37);
9. Laternaruumi mõlemalt poolt plekiga vooderdatud katusekuppel koos õhutustorni ja tuulelipuga (vt Lisa 3, fotod 34–37);
10. Paekivist välistrepp (vt Lisa 3, foto 12);
11. Akende kivist välimised veelauad;
12. Algupärased metallist aknalengid ja -raamid koos metallmanustega (11 tk);
13. Välisukse algupärane metallist leng ja valgimikaken (1 tk; vt Lisa 3, foto 12);
14. Laternaruumi alumise tsooni rõdule viiv metalluks (1 tk; vt Lisa 3, foto 31);
15. Torni kivikehandi spiraalne paekivist sisetrepp koos metallkonsoolide, -talade ja -piirdega ning puidust käsipuuga (vt Lisa 3, fotod 14–17);
16. Kivikehandi laele viiv metalltrepp koos piirdega;
17. Laternaruumi metalltrepp koos piirdega (vt Lisa 3, foto 27);
18. Laternaruumi ülemise osa rihveldatud malmplaatidest põrand (vt Lisa 3, fotod 22-23);
19. Vahiruumi paekiviplaatidest põrand (vt Lisa 3, fotod 35-36);
20. Vahiruumi terastalade vahele tellistest laotud laugete võlvidega vahelagi (vt Lisa 3, foto 24);
21. Küttekolde kaarsillusega ava vahiruumi seinas ja kivikehandi seinas olev küttenišš (vt Lisa 3, fotod 22 ja 25-26);
22. Siseseinte ajalooline trafarettmaalinguga paneel (vt Lisa 3, foto 17);
23. Vahiruumi keskosa profileeritud laudis (vt Lisa 3, fotod 23-24);
24. Reguleeritavad malmist ventilatsioonirestid laternaruumi seinas (vt Lisa 3, foto 33);
25. Sissepääsu algupärane metallist valmikaknaga sisemine uks koos manustega (1 tk, vt vt Lisa 3, foto 13);
26. Vahiruumi puidust tahveldatud siseuksed (2 tk; vt Lisa 3, fotod 21-22);
27. Algupärane malmist pöördlaterna alus koos ülekandemehhanismi, vastukaalu šahti ja valmistaja sildiga (vt Lisa 3, fotod 14-15 ja 27–29).

Muinsuskaitse eritingimused:

1. Eksterjäär

- 1.1. Säilitada tuletorni algupärane maht ja kuju ning avade paigutus. Juurde- ja pealeehituste lisamine ei ole lubatud.
- 1.2. Restaureerida torni kivimüüritis, vuukimisel kasutada olemasolevaga võimalikult sarnast lubimörti või lubitsementmörti.
- 1.3. Restaureerida või uuendada kivitorni fassaadiviimistlus. Projekteerimise käigus otsustada, kas välisseintelt tuleb suurema tsemendisisaldusega krohv täielikult eemaldada või üksnes lahtine osa ning krohvida lubikrohv või lubitsementkrohviga (sokli osas võib tsemendi osakaal olla suurem) ning värvida lubi- või silikaatvärviga. Alternatiivina võib kaaluda seinamüüritise vuukide täitmist olemasolevaga võimalikult sarnase koostisega mördiga ning värvimist ilma krohvikihita.
- 1.4. Säilitada ja vajadusel restaureerida viimistlemata paekivist profileeritud sokkel, sokli astmeline vahekarniis, kivikehandi ülemine metallkandjatele toetuv karniis ja akende välimised veelauad.
- 1.5. Säilitada ja vajadusel korrastada sissekäigu esine paekivist välistrepp, eemaldada trepi kohale paigaldatud ajutine varikatus.
- 1.6. Säilitada ja vajadusel korrastada tüvest ümbritsevad metallvõrud.
- 1.7. Säilitada ja vajadusel korrastada laternaruumi silindrikujuline neetühendustega malmplaatidest kehand (sh ventilatsioonivade välimised katted).
- 1.8. Säilitada ja vajadusel korrastada laternaruumi klaasgalerii metallkarkass.
- 1.9. Säilitada ja vajadusel korrastada laternaruumi välisrõdud koos kandekonsooli, metallpiirete ja malmplaatidest põrandatega.
- 1.10. Säilitada ja vajadusel korrastada laternaruumi klaasgalerii metallkarkass.
- 1.11. Säilitada ja vajadusel restaureerida laternaruumi mõlemalt poolt plekiga vooderdatud katusekuppel koos õhutustorni ja tuulelipuga.
- 1.12. Säilitada ja vajadusel korrastada algsed metallist aknalengid ja -raamid koos manustega. Võimalusel aknaraame restaureerimiseks mitte demonteerida.
- 1.13. Olemasoleva välisukse leng ja valgmik säilitada, hoone arhitektuuriga sobiva ukse võib säilitada, vajadusel korrastada.
- 1.14. Säilitada ja vajadusel korrastada laternaruumi rõdule viiv metalluks, uksele paigaldada sobiv käepide.

- 1.15. Tehnosüsteemide või -seadmete uuendamisel paigaldada tehnoseadmed võimalikult suures ulatuses hoone mahtu, kahjustamata konstruktsioone ega sisedetaile.
- 1.16. Tagada torni ümbruse pinnase vertikaalplaneerimisega sademevee hoonest eemale juhtimine.

2. Interjäär

- 2.1. Säilitada ja korrastada spiraalne paekivist sisetrepp koos metallpiirde ja puidust käsipuuga. Puuduv puidust käsipuu ots taastada koopiana ajalooliste fotode eeskujul.
- 2.2. Säilitada ja korrastada kivikehandi laele viiv metalltrepp koos metallpiirde ja puidust käsipuuga.
- 2.3. Säilitada ja korrastada laternaruumi metalltrepp koos piirdega.
- 2.4. Säilitada ja vajadusel korrastada vahiruumi paekiviplaatidest põrand.
- 2.5. Säilitada ja vajadusel korrastada laternaruumi ülemise osa rihveldatud malmplaatidest põrand.
- 2.6. Säilitada vahiruumi terastalade vahele tellistest laotud laugete võlvidega vahelagi.
- 2.7. Säilitada, soovitavalt avada ning eksponeerida vahiruumi seinas olev küttekolde kinnimüritud kaarsillusega ava ja kivikehandi seinas olev kinnimüritud küttenišš.
- 2.8. Parandada aknapalede krohvikahjustused kasutades lubikrohvi.
- 2.9. Vajadusel uuendada sisemise kivikehandi viimistlust, kasutades lubikrohvi ja lubivärvi. Säilitada ajalooline trafarettornamentidega seinapaneel.
- 2.10. Säilitada ja restaureerida vahiruumi keskosa profileeritud laudis, laudis värvida linaõlivärviga.
- 2.11. Säilitada ja vajadusel korrastada laternaruumi reguleeritavad malmist ventilatsioonirestid. Soovitavalt vabastada ventilatsiooniavad ja leida teine lahendus kaablite läbiviikudeks.
- 2.12. Säilitada ja vajadusel korrastada sissepääsu algupärane metallist valmikaknaga sisemine uks koos manustega.
- 2.13. Säilitada ja restaureerida vahiruumi puidust tahveluksed, lengi kahjustunud osad asendada kvaliteetse puitmaterjaliga. Uksed värvida linaõlivärviga.
- 2.14. Säilitada ja vajadusel korrastada algupärane pöördlaterna alus koos ülekandemehhanismi, vastukaalu šahti ja valmistaja sildiga.

3. Üldised tingimused

- 3.1. Ehitusprojekt tuleb Muinsuskaitseametile kooskõlastamiseks esitada põhiprojekti staadiumis (MuKS § 50 lg 4).
- 3.2. Ehitus- ja restaureerimistöid võib teostada pädev ettevõtja ja enne tööde algust tuleb taotleda Muinsuskaitseametist tööde tegemise luba (MuKS § 52 lg 3; <https://www.muinsuskaitseamet.ee/et/load> - Tööde tegemise loa taotluse vorm).
- 3.3. Ehitustööde ajal tuleb tagada muinsuskaitsejärelvalve. Muinsuskaitsejärelvalvet võib teostada pädev isik, kes esitab Muinsuskaitseametile kuue kuu jooksul pärast tööde lõppu muinsuskaitsejärelvalve aruande (MuKS § 55, § 56 lg 1–2).
- 3.4. Tööde teostaja on kohustatud säilitama mälestisel töid tehes avastatud rajatise, tarindi, hooneosa, viimistluskihi, arheoloogilise kultuurkihi või muu leiu või asjaolu, mida seni tehtud uuringute käigus ei ole dokumenteeritud või millega projekteerimisel või tööde tegemise loa andmisel ei ole arvestatud, muutmata kujul ning teavitama sellest viivitamata Muinsuskaitseametit (MuKS § 60).

Muinsuskaitse eritingimuste kehtivus ja vaidlustamine

Muinsuskaitse eritingimusi on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavastegemisest, esitades vaide Muinsuskaitseametile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Muinsuskaitse eritingimused on mälestise ehitusprojekti lähtedokument (MuKS § 50 lg 1).

Muinsuskaitse eritingimused kehtivad viis aastat alates nende andmisest. Muinsuskaitseamet võib põhjendatud juhul pikendada eritingimuste kehtivust ühe korra, viie aasta võrra (MuKS § 51 lg 5).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kai Nõva

eritingimuste spetsialist

Lisa 1 – Asendiplaan; 2 – Ajaloolised fotod; 3 – Fotod olemasolevast seisukorrast; 4 – Joonised.